

Kodályi Kincsek

**Kiegészítő javaslatok az általános járványügyi
óvintézkedésekhez a személyes hangszeres órák
biztonságos megtartása érdekében**

Akkordikus hangszerek

Cimbalom	3
Gitár	4
Hárfa	5
Harmonika	6
Ütős hangszerek	7

Billentyűs hangszerek

Csembaló	8
Zongora	9

Fafúvós hangszerek

Fagott	10
Furulya	11
Fuvola	12
Klarinét és szaxofon	13
Oboa	15

Rézfúvós hangszerek

Harsona	17
Kürt	18
Tuba	19

Vonós hangszerek

Gordonka – Cselló	20
Hegedű és mélyhegedű	22

Csoportos elmélet óra – Kóruspróba, Zenekari próba	24
--	----

„A zene nem a magányosok kedvtelése, hanem lelki erőforrás, amelyet minden művelt nemzet igyekszik közkinccsé tenni. Kapja meg belőle részét minden magyar gyermek.”

/Kodály Zoltán/

Nemes hivatást teljesít a magyar zenepedagógia, amikor a gyermekek számára a zene széles eszköztárát, mint szellemi és lelki szükségletet, minden erővel és a legnehezebb élethelyzetben is biztosítani kívánja.

A Covid-19 új koronavírus, mely idén tavasszal hívatlan és váratlan vendégként érkezett a magyar köznevelés, ezen belül a zeneoktatás területére is, továbbra is intenzíven jelen van életünkben, sajnos számtalan akadályt, korlátot állítva elénk.

A zenepedagógusok megalapozott tudásának, zene- és gyermekszeretetének köszönhetően a tavaszi vírushullám idején alkalmazott teljes körű online zeneoktatás, példátlan profizmussal teljesítette értékmentő hivatását. Ugyanakkor minden érintett pontosan tudja, hogy az élő emberi találkozásokat nélkülöző oktatási forma, különösen a zeneművészet területén nem működhet hosszú távon. Tanárok, növendékek részéről is óriási igény volt a személyes zenetanításhoz való visszatérésre. A tavaszi digitális távoktatás tapasztalatai és a vírushelyzet káros következményeit kivédeni képes felelős gondolkodás kellően felvértezte a szakmát, hogy a kívánt személyes zeneoktatás minden tanszakon megvalósulhasson.

A szaktanárok és egészségügyi szakemberek által a mindennapi gyakorlatban alkalmazott és bevált praktikus tanácsok, a vírushelyzetben is biztonságos iránytűként kívánnak segítséget nyújtani a személyes zenetanításhoz, tanuláshoz. Az egyes hangszertípusok speciális adottságait figyelembe véve 7 pontban, a csoportos zeneelméleti órák és a kórusok számára 10 pontban összegeztük a legfontosabb tennivalókat, melyek harmonikusan alkalmazhatók az egyes tagiskolák által megfogalmazott helyi járványügyi szabályokhoz.

Bízva abban, hogy lesz elegendő erőnk, egészségünk is az újabb kihívások teljesítéséhez, kívánok minden zenepedagógus kollégámnak élményt adó, eredményes közös munkát.

Szívvvel, lélekkel újra sikerülni fog!

Rónaszékiné Keresztes Monika

magyar zenei nevelésért felelős miniszteri biztos

Cimbalom

A **cimbalom** két verővel ütve megszólaltatott húros hangszer, a citerafélék családjába tartozik.

A cimbalom megszólaltatására két darab dió- vagy akácfából készült verőt használnak.

Fogantyúrészének hossza 8 cm, a legegyszerűbb esetben laposra van faragva, háromujjas fogáshoz a felső részén a mutatóujj számára kis mélyedés található. A „puha” verő kissé felfelé ívelt formájú, 5–8 cm hosszú fejrésze vattapólyával van betekerve. A „kemény” verő feje csupasz, vagy ütőfelületén filc- vagy bőrcsik van.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt.
4. Saját *verők* használata nagyon fontos, de a hangszer adottságait figyelembe véve ezen kívül nincs szükség egyéb szakmai intézkedésre.
5. A tanítási – tanulási folyamat eredményesen működhet 1,5 – 2 méter távolság megtartásával.
6. A *verőket* az óra végeztével ajánlatos felületfertőtlenítővel áttörölni. Az iskolai hangszert, a húrokat naponta 1x elegendő kíméletesen fertőtleníteni.
7. Az óra végeztével 3 -5 perc szellőztetés szükséges.

Gitár

A **gitár** húros, ezen belül a pengetős hangszerek csoportjába tartozó hangszer.
Megszóllatása pengetővel, illetve ujjal történik.

A gitár minden esetben rendelkezik egy hangszertesttel, valamint egy ebből kiinduló nyakkal, aminek végén a hangszer feje található a hangolókulcsokkal. A gitár húrjai a nyereg és a húrláb között feszülnek, közel a nyakon végighúzódnak a fogólaphoz, melyen érintők sorakoznak.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. Az hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás, a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A gitár közvetlenül érintkezik a kézzel, ezért a tanítás során mindenképpen saját hangszert, illetve saját pengetőt használjon a növendék és a tanár.
5. Mivel a gitár pengetéséhez a pengető használata mellett a megnövesztett köröm is eszközként szerepel, kiemelten fontos a jobb kéz köröm alatti részeinek alapos tisztán tartása. Ennek érdekében saját körömkefével történő alapos kézmosás előzze meg a kézfertőtlenítő használatát.
6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Hárfa

A **hárfa** húros, pengetős hangszer. Jellegzetessége, hogy húrozatának síkja merőleges a húrok rezgését hangként kisugárzó hangszertetőre.

A hárfát vagy az egyik, vagy mindkét kéz ujjával pengetik.

A hárfák húrjait leggyakrabban ujjakkal való pengetéssel szólaltatják meg, ritkán pengetővel vagy ütővel. Pengetésre az egyik, vagy mindkét kéz egy, vagy több ujját használják, a kisujjat rendszerint nem.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A hangszer testét és húrjait minden növendék előtt és után át kell törölni fertőtlenítő kendővel.
5. Mivel a hárfa közvetlenül érintkezik a kézzel, tökéletes megoldás, ha a tanár és a növendék külön hangszert használ. A legtöbb esetben azonban ez nem áll rendelkezésre, a hangszert felváltva használják, ezért mindkét fél részéről a tiszta kéz itt nagyon fontos.
6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Harmonika

A **harmonika** az aerofon hangszerek családjába tartozik. A szabad nyelvű sípokban a harmonika közepén található lamellás kialakítású légszekrény húzásával és tolásával lehet levegőt juttatni.

Hogy mely sípba jusson levegő, az – a harmonika típusától függően – gombokkal vagy billentyűkkel szabályozható. **Megszólaltatásához és a helyes hangszerkezeléshez egyaránt szükség van a teljes felsőtest, a karok és ujjak összehangolt mozgására.**

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. Mivel a harmonika közvetlenül érintkezik a kézzel, tökéletes megoldás, a tanár és a növendék külön hangszert használ. A legtöbb esetben azonban ez nem áll rendelkezésre, a hangszert felváltva használják, ezért mindkét fél részéről a tiszta kéz itt nagyon fontos.
5. Saját használatú hangszert naponta 1x, a növendékek által az órán közösen használt hangszert viszont minden egyes növendék előtt fertőtlenítő kendővel gondosan át kell törölni.
6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Ütős hangszerek

Ütős hangszerek – megszólaltatási módjánál fogva – azokat a hangszereket nevezik, **amelyeket kézzel, lábbal, vagy külön e célra készült szerszámmal, dobverővel, esetleg billentyűs, mechanikus szerkezettel megütve szólaltatnak meg.** Ide tartoznak azok a hangszerek is, melyeknél a hangot olyan mozgás – rázás, kaparás, forgatás – által hozzák létre, mely közvetve eredményezi a hangszer részeinek összeütődését.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. Az hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. Az ütős hangszerek megszólaltatásához felváltva használják a dobverőt, vagy egyéb mechanikus eszközt, illetve a kézi érintést. A tanár és a növendék saját eszközt használjon. Az alaphangszereket naponta 1x, illetve amelyeket kézi érintéssel használnak, minden egyes növendék után át kell törölni fertőtlenítő kendővel.
5. Saját használatú hangszert naponta 1x, a növendékek által az órán közösen használt hangszert viszont minden egyes növendék előtt fertőtlenítő kendővel gondosan át kell törölni.
6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Csembaló

A **csembaló** polifón billentyűs kordofon hangszer. **A billentyűkkel párhuzamosan futó húrok megszólaltatása azok megpendítésével történik egy, a billentyűkkel összekapcsolt pengetőmechanika segítségével. Mindkét kéz használatban van.**

Hangterjedelme 4-5 oktáv. Általában egy vagy két billentyűsorral (manuál) látták el.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt.
A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A csembaló megszólaltatása kézi érintéssel történik. Tökéletes megoldás, ha a tanár és a növendék saját eszközt használ. Azonban ez a legtöbb esetben nem lehetséges, ezért a hangszer, különösen annak billentyűit minden egyes növendék után gondosan át kell törölni fertőtlenítő kendővel.
5. Saját használatú hangszer naponta 1x, a növendékek által az órán közösen használt hangszer viszont minden egyes növendék előtt fertőtlenítő kendővel gondosan át kell törölni.
6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Zongora

A **zongora** billentyűs, polifón húros hangszer. Billentyűsorral összeköttetésben álló, kis kalapácsokkal megütött, hangszekrényben kifeszített fémhúrok adják a zenei hangot.

Megszólaltatásában mindkét kéz szerepet játszik.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A zongora megszólaltatása kézi érintéssel történik. Tökéletes megoldás, ha a tanár és a növendék saját eszközt használ. Azonban ez a legtöbb esetben nem lehetséges, ezért a hangszer, különösen annak billentyűit, minden egyes növendék után gondosan át kell törölni fertőtlenítő kendővel.
5. Saját használatú hangszer naponta 1x, a növendékek által az órán közösen használt hangszer viszont minden egyes növendék előtt fertőtlenítő kendővel gondosan át kell törölni.
6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Fagott

A **fagott** a nádnyelves hangszerek családjába tartozó, kettős nádnyelves fúvókával megszólaltatott fúvós hangszer. Az oboa hangszer családjába is tekinthető.

Hosszú, kúpos furatú csöve szűk **U** alakban van megtörve, a nádsíp hajlított fém fúvócsőbe illeszkedik.

Megszólaltatása két nádlapból készült nádsípval történik, működtetésében **szerepe van mindkét kéznek.**

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét fagott játék idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt.
A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A fagott oktatásában a nád használata kap külön szerepet. Mindenkinek saját nádáztató pohara legyen tiszta vízzel. Új nád kiadása előtt szükséges fertőtlenítő folyadékkal kezelni a nádlapot.
5. A jelen helyzetben a tanárnak nem javasolt kipróbálni, megfújni a nádat. (ami egyébként bevett gyakorlat, hogy faragással igazítanak rajta) Indokolt esetben, "vészhelyzetben", a kellő fertőtlenítéssel ez is megoldható, de most egyértelműen az új nád alkalmazása javasolt!
6. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
A fagott tanulás során, főként az első években a helyes hangszertartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazítás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Furulya – Szoprán, Alt, Tenor, Basszus

A furulya valószínűleg a legismertebb fuvolafajta, a fafúvósok családjába tartozik.

A furulyán három részt különböztetünk meg: fejet, törzset és lábat. A hangot a cső végén lévő ajaksíp adja.

A furulyát az ajaksípon keresztül kell megszólaltatni egyenletes fújással. A hang ereje a cső öblétől és az ajaksíp elhelyezésétől függ. **Megszólaltatásában szerepe van mindkét kéznek.**

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét furulyajáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. Az hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A tanár és a növendék kizárólag saját hangszerét szólaltassa meg. A furulya egészét, de különösen a fúvórész felületét minden óra után, de az otthoni gyakorlások során is fertőtlenítő kendővel át kell törölni.
5. Ahol csak megoldható, biztosítani kell a fúvós tanároknak akkora termet, ahol a gyerek is és a tanár is biztonságos távolságban lehet maszk használata nélkül is. Egyéb esetben az éppen nem játszó fél arcát takarja maszk. Ez különösen fontos kezdő tanulóknál alkalmazott fizikai tartásjavítás alkalmával.
6. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

FUVOLA

Mint minden fafúvós hangszer, a fuvola is egy henger alakú, végig kifúrt cső, melynek oldalán lyukakat helyeztek el. **Ajaksípos, valódi fúvókája nincs.** A fuvolahangot a levegő, az ajkak izmai és az ujjak hozzák létre. Amikor a játékos belefúj a hangszerbe, rezgésbe hozza a benne lévő légoszlopot.

Ugyan a fuvola befúvónyílásának kb. felét a játékos játék közben lefedi, egy része így is nyitott marad a külső légtérre.

Megszólaltatásához mindkét kézre szükség van.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét fuvolajáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A fúvós hangszereken belül a fuvola megszólaltatásához használt levegő fele nem a hangszer belsejébe kerül, hanem a hangszer mellett szabadon távozik. Ezért a fuvolánál kiemelten fontos és ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
5. A fuvolatanulás során, főként az első években a helyes hangszertartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazítás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.
6. Az óra során tanár és növendék kizárólag saját hangszerét szólaltassa meg. Az óra végeztével és az otthoni gyakorlások során is a hangszer egész testét, különösen a befúvónyílást fertőtlenítő kendővel át kell törölni.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Klarinét és szaxofon

A **klarinét** egyszerű nádnyelves fúvókával működő fúvós hangszer. Hangterjedelme az összes fúvós hangszer között a legnagyobb, közel négy oktáv. A klarinét hangja egy nádból készült vékony lemezke rezgéséből ered.

Ez a nádnyelvecske kb. 1–2 mm vastag, egyik felülete sík, a száj felőli vége 0,1 mm-re el van vékonyítva, a másik vége a hangszer csőrszerű fúvókájához van erősítve úgy, hogy befedhesse az azon lévő befúvónyílást. Megfúvásakor rácsapó nyelvként működik, tehát periodikusan nyitja-zárja a levegő útját, ezáltal nyomásingadozást hoz létre. Ebből adódóan a hangszer akusztikai szempontból egyik végén (a sípnál) zárt csőnek tekinthető.

A **szaxofon** fúvókája a klarinétéhez hasonló egynyelvű nádsíp.

Megszólaltatásában szerepe van mindkét kéznek.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét klarinétjáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A klarinét oktatásában a nád használata kap külön szerepet. Mindenkinek saját nádáztató pohara legyen tiszta vízzel. Új nád kiadása előtt szükséges fertőtlenítő folyadékkal kezelni a nádlapot. A jelen helyzetben a tanárnak nem javasolt kipróbálni, megfújni a nádat. (ami egyébként bevett gyakorlat, hogy faragással igazítanak rajta) Indokolt esetben, "vészhelyzetben", a kellő fertőtlenítéssel ez is megoldható, de most egyértelműen az új nád alkalmazása javasolt.
5. Ahol csak megoldható, biztosítani kell a fúvós tanároknak akkora termet, ahol a gyerek is és a tanár is biztonságos távolságban lehet maszk használata nélkül is. Egyéb esetben az éppen nem játszó fél arcát takarja maszk. Ez különösen fontos kezdő tanulóknál alkalmazott fizikai tartásjavítás alkalmával.

6. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Oboa

A nádnyelves hangszerek családjába tartozó fafúvós hangszer

Hangjának jellegzetes színét az adja, hogy a levegő egy nádból készült fúvókán át jut a hangszer testébe. A **fúvóka** egy fémcsővecskére cérnával felkötözött két, egymással szembe fordított nádnyelvből áll. A két nyelv között nagyon kicsi rés keletkezik, ezen kell átpréselni a játékosnak a levegőt. Megszólaltatásához a megnedvesített, beáztatott nádfúvókát a zenész szorosan megfeszített, kissé befelé fordított, széthúzott ajkai közé veszi, és levegőt présel át rajta.

Megszólaltatásában szerepe van mindkét kéznek.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét oboajáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. Az oboa oktatásában a nád használata kap külön szerepet. Mindenkinek saját nádáztató pohara legyen tiszta vízzel. Új nád kiadása előtt szükséges fertőtlenítő folyadékkal kezelni a nádlapot. A jelen helyzetben a tanárnak nem javasolt kipróbálni, megfújni a nádat. (ami egyébként bevett gyakorlat, hogy faragással igazítanak rajta) Indokolt esetben, "vézhelyzetben", a kellő fertőtlenítéssel ez is megoldható, de most egyértelműen az új nád alkalmazása javasolt!
5. Az oboa hangképzéshez nagyon kevés levegő, ugyanakkor nagy légnyomás kell. Fizikai értelemben ez az oboajáték legnehezebb és legfárasztóbb része. Ahol csak megoldható, biztosítani kell a fúvós tanároknak akkora termet, ahol a gyerek is és a tanár is biztonságos távolságban lehet maszk használata nélkül is. Egyéb esetben az éppen nem játszó fél arcát takarja maszk. Ez különösen fontos kezdő tanulóknál alkalmazott fizikai tartásjavítás alkalmával.

6. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Harsona

A **harsona**, más néven **pozan**, a tölcséres fúvókájú, más néven rézfúvós hangszerek közé tartozik. Hangfekvése a trombita és a tuba között van. Jellegetes vonása az **U** alakú mozgatható csőszakasz, a tolócső (más néven *cúg*), amellyel a hangszer csőrezonátorának hosszát, tehát hangmagasságát lehet változtatni.

A hangszert bal kézben tartják, a jobb kéz mozgatja a tolócsövet. A többi tölcséres fúvókájú hangszerhez hasonlóan a harsona elsődleges hangforrása a játékos fúvókához érintett ajkainak rezgése, amely a cső levegőoszlopának különböző rezonanciáit képes megszólaltatni.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét harsonajáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt.
A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
5. A harsona tanulás során, főként az első években a helyes hangszertartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazitás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.
6. Az óra során tanár és növendék kizárólag saját hangszerét szólaltassa meg. Az óra végeztével és az otthoni gyakorlások során is a hangszer egész testét, különösen a befúvónyílást fertőtlenítő kendővel át kell törölni.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Kürt

A **kürt** a tölcséres fúvókájú, más néven rézfúvós hangszerek családjába tartozik. Kör alakban meghajlított, hosszú, vékony csőből és hirtelen kiszélesedő tölcsérből áll.

A többi tölcséres fúvókájú hangszerhez hasonlóan a kürt elsődleges hangforrása a játékos fúvókához szorított ajkainak rezgése, amely a cső levegőoszlopának különböző rezgési módjait, rezonanciáit képes megszólaltatni.

A kürt megszólaltatásának van egy sajátossága, ami megkülönbözteti a többi rézfúvós hangszertől, ez pedig a kézzel alkalmazott fojtás technikája. A hangszer formája lehetővé teszi, hogy a zenész a jobb kezét behelyezze a kürt tölcsérének torkolatába, és ezzel módosítsa a hangmagasságokat. Ez különösen nagy jelentőségű volt a szelepek feltalálása előtt, de a mai kürtöknél is alkalmazzák. Ennek egyik következménye az is, hogy a többi rézfúvós hangszertől eltérően itt a szelepeket a bal kéz kezeli.

Megszólaltatásához mindkét kézre szükség van.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét kürtjáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt.
A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
5. A kürt tanulás során, főként az első években a helyes hangszertartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazítás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.
6. Az óra során tanár és növendék kizárólag saját hangszerét szólaltassa meg. Az óra végeztével és az otthoni gyakorlások során is a hangszer egész testét, különösen a befúvónyílást fertőtlenítő kendővel át kell törölni.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Tuba

A **tuba** a tölcséres fúvókájú, más néven rézfúvós hangszerek közül a legmélyebb hangú, a modern szimfonikus zenekarok egyik legfrissebb tagja.

A **tuba** a tölcséres fúvókájú, más néven rézfúvós hangszerek közül a legmélyebb hangú, a modern szimfonikus zenekarok egyik legfrissebb tagja.

A többi tölcséres fúvókájú hangszerhez hasonlóan a tuba elsődleges hangforrása a játékos fúvókához érintett ajkainak rezgése, amely a cső, különböző rezonanciáit képes gerjeszteni.

Megszóllaltatásához mindkét kézre szükség van.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A konkrét tubajáték idején kívül fontos az arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt.
A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. Ideális lehet egy plexi fal kialakítása a teremben, ahol elhatárolható a két fél tevékenysége; amennyiben ez nem lehetséges, „képzeletbeli fal” használata is megoldás lehet: külön kottaállvány a tanárnak és a diáknak, egymástól kb. 2 méterre elhelyezve. Ebből a távolságból történjen a hangszeres játék mindkét részről.
5. A tuba tanulás során, főként az első években a helyes hangszertartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazítás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.
6. Az óra során tanár és növendék kizárólag saját hangszerét szólaltassa meg. Az óra végeztével és az otthoni gyakorlások során is a hangszer egész testét, különösen a befúvónyílást fertőtlenítő kendővel át kell törölni.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Gordonka – Cselló

A **cselló (gordonka, kisbőgő)** egy nagy hangterjedelmű, basszus fekvésű vonós hangszer, és hasonlóan e hangzercsalád (hegedűcsalád) többi tagjához, vagyis a hegedűhöz, a brácsához és a nagybőgőhöz, ez a hangszer is négy húrral rendelkezik, melyek kvint távolságra vannak egymástól.

A hegedűvel és a brácsával ellentétben, e hangszert játék közben a földre kell támasztani és ülve játszani rajta. **Megszólaltatásában szerepe van mindkét kéznek.**

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A csellójáték során mindvégig közvetlen testkontaktus van a hangszer és játékos között. Szakmai szempontból eredményesebb, ha a tanár a növendék által használt csellón mutatja meg a zenei, technikai feladatokat. A mostani vírushelyzetben azonban kiemelten fontos, hogy a tanár minden esetben kizárólag a saját hangszerét használja erre a célra, beleértve a vonót is. Ami elkerülhetetlen lehet, az a hangszer mechanikus hangolása. A karantén ideje alatt sok növendék, online tanári irányítással önállóan is képes volt behangolni hangszerét. Érdemes ezt most is alkalmazni. Amennyiben elkerülhetetlen a tanári segítség, a hangolás előtt a tanár minden esetben használjon kézfertőtlenítőt. Saját használatú hangszert, különösen a fogólapot, és a vonó fa, műanyag és fém részeit naponta 1x, fertőtlenítő kendővel gondosan át kell törölni.
5. A csellótanulás során, főként az első években a helyes hangszer- és vonótartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazítás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.

6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában lehetőleg legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Hegedű és mélyhegedű (brácsa)

Hegedüléskor jobb kézben tartják a vonót, bal kézzel a nyakánál fogják a hangszert, melyet a bal vállra téve (ha van párna csatlakoztatva a hegedűre, akkor értelemszerűen az kerül a vállra), az állal pedig az álltartóra, vagy annak helyére helyezik.

A brácsa a hegedűnél valamivel nagyobb méretű, de vele teljesen azonos tartású, emiatt nehezebb és fárasztóbb játszani rajta (nagyobb távolságok a bal kéz ujjai közt, a hangszer és a vonó is nehezebb, stb.)

Megszólaltatásában szerepe van mindkét kéznek.

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. Arcot, orrot takaró tiszta maszk használata, a növendék és tanár részéről egyaránt. A hangszeres órán használt maszk ne legyen vastag anyagból, legideálisabb megoldás a szabadabb légzést biztosító sebészeti maszk.
4. A hegedűjáték során mindvégig közvetlen testkontaktus van a hangszer és játékos között, ennek eszköze nemcsak a két kéz, de a fej állrésze is. Szakmai szempontból eredményesebb, ha a tanár a növendék által használt hegedűn mutatja meg a zenei, technikai feladatokat. A mostani vírushelyzetben azonban kiemelten fontos, hogy a tanár minden esetben kizárólag a saját hangszert használja erre a célra, beleértve a vonót is. Ami elkerülhetetlen lehet, az a hangszer mechanikus hangolása. A karantén ideje alatt sok növendék, online tanári irányítással önállóan is képes volt behangolni hangszert. Érdeemes ezt most is alkalmazni. Amennyiben elkerülhetetlen a tanári segítség, a hangolás előtt a tanár minden esetben használjon kézfertőtlenítőt. Saját használatú hangszert, különösen a fogólapot, az álltartót és a vonó fa, műanyag és fém részeit naponta 1x, fertőtlenítő kendővel gondosan át kell törölni.
5. A hegedűtanulás során, főként az első években a helyes hangszer- és vonótartás kialakítása érdekében szükséges lehet fizikai igazítás a tanár részéről. Ebben az esetben közel kell menni a növendékhez, ezért mindkét fél arcán legyen maszk, illetve ez idő alatt minimálisra kell csökkenteni a beszédet.

6. A szóban történő tanácsok, utasítások alkalmával különösen, de az óra egész folyamatában lehetőleg legyen meg a 1,5 -2 méter távolságtartás.
7. Minden növendék távozása után ajánlott 3 -5 perc szellőztetés.

Csoportos elmélet óra – Kóruspróba, Zenekari próba

1. A tanterembe történő belépést követően kézfertőtlenítés, tanár, növendék egyaránt.
2. Köszönés – rövid verbális folyamat testi kontakt nélkül.
3. A csoportos órák és a kóruspróbák előtt, után és szünetében maszk viselése. Neves szaktanárok, karnagyok tapasztalat alapján is jól tolerálható és működő lépés az éneklés közbeni maszkviselés is. Amennyiben ez nem, vagy csak részben lehetséges, akkor azt legfeljebb a konkrét éneklés perceiben szabad levenni.
4. Minimálisan 1,5-2 méteres biztonsági távolság betartása érkezéskor, távozáskor, szünetekben egyaránt.
5. Próba alatt oldalirányban min. 2 méteres biztonsági távolság megtartása, éneklési irányban ennek többszöröse, akár 6 méter is olvasható külföldi ajánlásoknál. Éppen ezért javasoljuk, hogy az énekesek lehetőleg egy sorban üljenek a fenti távolságban, vagy helykihasználás szempontjából a sakkáblaszerű ülés lehet még megoldás.
6. A karnagy lehetőleg jóval messzebb álljon a kórustól és maszkban legyen, hiszen ő egyértelműen az éneklés irányában áll! Számos dokumentumban minimum 4-6 métert javasolnak.
7. A próbákat minél kisebb csoportokban kell megtartani, csökkentendő a keveredési kockázatot, továbbá a csoportok semmiképpen ne "keresztezzék" egymást!
8. Mindenkinek saját kottája és kottapultja, mappája legyen, azt egymás között nem szabad cserélni.
9. Tartsunk minél rövidebb (kb. 15-25 perces) próbaszakaszokat, minél nagyobb alapterületű, minél nagyobb belmagasságú teremben, és utána szellőztessük át a termet (kb. 10 perc)! A székeket és egyéb eszközöket fertőtleníteni kell használat előtt és után!
10. Óvjuk a kockázati csoportokba tartozó tagokat! Amennyiben lehetséges, az otthon maradókat is vonjuk be valamilyen módon a próbákba (pl. online közvetítés, amelyet otthonról is lehet követni, vagy a próbákön készült felvételek eljuttatása, amellyel ők is tudnak gyakorolni otthon.